

رنگین کمان موسیقی

آموزش موسیقی به کودکان

بتهوون
مرکز موسیقی بتهوون شیراز

مؤلف: امینه فتوحی قیام

سرشناسه	: فتوحی قیام، امینه
عنوان و نام پدیدآور	: رنگین کمان موسیقی: آموزش موسیقی به کودکان / مولف امینه فتوحی قیام ؛ تصویرگر امینه فتوحی قیام.
مشخصات نشر	: شیراز: نادریان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۸۰ص: مصور؛ ۲۹×۲۲س.م.
شابک	: 978-622-6318-92-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: گروه سنی: ب، ج.
موضوع	: کودکان -- موسیقی -- آموزش
موضوع	: Instruction and study -- Music -- Children
موضوع	: نت موسیقی -- آموزش
موضوع	: Musical notation -- Education
شناسه افزوده	: فتوحی قیام، امینه، تصویرگر
رده بندی دیویی	: ۷۸۰/۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۵۰۴۳۶
اطلاعات رکورد	: فیبا
کتابشناسی	

رنگین کمان موسیقی

نویسنده: امینه فتوحی قیام

تصویرگر: امینه فتوحی قیام

انتشارات: نادریان

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰ - چاپ دوم: پاییز ۱۴۰۰

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شماره شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۱۸-۹۲-۱

ایمیل: nashrnaderian@gmail.com

وبلاگ: nashrnaderian.blogfa.com

ارتباط با نویسنده: fotouhi.amine@gmail.com

فهرست مطالب

۱۱	آموزش در موسیقی کودک
۱۱	بازی ریتمیک
۱۲	چند راهکار برای ترغیب تمرینات موسیقی در کودکان
۱۳	انتخاب ساز برای کودکان
۱۵	فصل اول: میانی و مفاهیم موسیقی
۱۸	ساز بدن ما
۱۹	بازی بدن کوبه
۲۰	سازهای پرکاشن (کوبه‌ای)
۲۱	تند و کند
۲۲	زیر و بم در موسیقی
۲۳	فورته و پیانو
۲۴	کِرَشَنَدو و دِکِرَشَنَدو
۲۵	کرم موسیقی
۲۶	الفبای موسیقی
۲۷	رنگ آمیزی (۱)
۲۸	نت موسیقی روی بدن
۲۹	شکل نت‌ها (کشش‌ها)
۳۰	رنگ آمیزی (۲)
۳۱	کشش و سکوت
۳۱	رنگ آمیزی (۳)
۳۲	تلفیق نت و کشش
۳۳	وزن خوانی (۱)
۳۳	وزن خوانی (۲)
۳۴	وزن خوانی (۳)
۳۴	وزن خوانی (۴)
۳۵	آپارتمان موسیقی و کلید سُل
۴۲	دیکنه موسیقی

۴۳ ..... علامت‌های تغییر دهنده
 ۴۳ ..... رنگ آمیزی (۴) .....

فصل دوم: اولین ساز من بلز ۴۵

۴۷ ..... اولین ساز من بلز .....
 ۴۸ ..... تمرین مضرب‌زنی .....

۴۸ ..... ساز من .....

۴۹ ..... آواز .....

۴۹ ..... نیکا کجایی؟ .....

۵۰ ..... تاب‌تاب همبازی .....

۵۱ ..... آسمان .....

۵۲ ..... کشتی .....

۵۳ ..... گل‌ها .....

۵۴ ..... بچه‌های ایران .....

۵۵ ..... ترن .....

۵۶ ..... ترانه شادی .....

۵۷ ..... آفتاب مهتاب .....

۵۸ ..... هوایما .....

۵۹ ..... چشم سیاه .....

۶۰ ..... شاپرک و حلزون .....

۶۱ ..... تولد .....

۶۲ ..... چک‌چک باران (محلّی کردی) .....

۶۳ ..... زنبور طلایی .....

۶۴ ..... خوشحال و شاد و خندانم .....

۶۵ ..... ساز من .....

۷۴ ..... ساز شناسی (سازهای کودک) .....

۷۶ ..... ساز شناسی (سازهای جهانی) .....

۷۷ ..... ساز شناسی (سازهای ایرانی) .....

آموزش در موسیقی کودک

آموزش موسیقی به کودکان با درس‌های موسیقی و نت‌های موسیقی شروع نمی‌شود.

موسیقی برای کودکان با بازی معنا پیدا می‌کند. اصوات، ریتم و ملودی‌ها، زیر و بمی نت‌ها و به طور کلی اصطلاحات موسیقی، ابتدا باید از دل بازی بیرون بیاید و بعد با ساز نواخته شود. کودکان با انجام دادن حرکت‌های ریتمیک مثل دست زدن، پا کوبیدن، راه رفتن، دویدن، پریدن و... به نظمی ریتمیک می‌رسند. وقتی این حرکت‌های ریتمیک با صداها، شعرها، شکلک‌ها و بازی‌ها ترکیب شود، کودک به انسجام حسی- حرکتی دست پیدا می‌کند و محیط شاد و پرتحرکی را تجربه و به طور غیرمستقیم آموزش می‌بیند. همچنین با مفاهیم و مبانی اولیه موسیقی و علائم تعریف شده در موسیقی آشنا می‌شود. کودکان نوازندگی با ساز بلز و سپس ساز فلوت ریکوردر را تجربه می‌کنند.

در پایان دوره معرفی سازهای مهم غربی و ایرانی صورت می‌گیرد تا کودک با صدا، شکل و نحوه نوازندگی سازهای مختلف آشنا گردد و همچنین فرصتی برای تصمیم‌گیری انتخاب ساز فراهم آید.

بازی ریتمیک

بازی‌های ریتمیک شامل بازی‌های حرکتی و قاعده دار، که دارای هماهنگی، نظم و وزن مشخص باشند. به گونه‌ای که فرد این نظم و هماهنگی را حس کرده و از آن لذت ببرد.

بازی‌ها همراه با ریتم، موسیقی و شعر با تم شاد و جذاب است که هم به کمک ابزارها و سازهای ریتمیک و هم بدون ساز می‌توان اجرا کرد. بازی‌ها به صورت گروهی و با رهبری مربی انجام می‌شود.

مربی در یک محیط مناسب، با در نظر گرفتن شرایط و آگاهی از دوره‌های رشدی کودکان، انواع بازی‌ها را ارائه می‌دهد و همچنین رفتار و تغییرات را در اختیار والدین قرار می‌دهد.

ادغام حرکات و بازی‌ها با آهنگ‌های ریتمیک و هارمونیک و اشعار و موسیقی، منجر به افزایش اثربخشی روش بازی درمانی در کودکان می‌شود.

در بازی‌ها و حرکات ریتمیک به دلیل حاکم بودن وزن، نظم و هماهنگی بر اجزا و عناصر آن و نیز برخوردار بودن این حرکات از تجارب حسی، حرکتی، شنیداری و دیداری شرایط و موقعیتی برای رشد و فراگیری موفق مهارت‌های تحصیلی در آینده کودکان ایجاد می‌شود.

چند راهکار برای ترغیب تمرینات موسیقی در کودکان

۱. کودکان را عادت دهید که در ساعاتی مشخص در روز تمرین کنند.
  ۲. سعی کنید در اکثر مواقع هنگام تمرین کودکان در کنار آنها باشید.
  ۳. همیشه در جریان روند کلاس و درس‌های جدیدشان باشید.
  ۴. به تمریناتشان با لذت گوش دهید (هرچند گوش‌خراش باشد).
  ۵. نقاط مثبتی را که در تمریناتشان می‌بینید بیان کنید. در عین حال مراقب باشید که به آنها اعتماد به نفس کاذب ندهید.
  ۶. هنگام تمرین کردن به کودکان بگویید که پشتکارش ستودنی است.
  ۷. در هنگام تمرین نقاط ضعف و ایرادهایشان را به آنها گوشزد کنید.
  ۸. گاهی سعی کنید درس‌هایشان را یاد بگیرید.
  ۹. به ساده‌ترین شکل برای کودکان کارت‌های امتیاز طراحی کنید.
  ۱۰. گاهی از کودکان بخواهید که تمرینات کلاسشان را (هر چند گوش‌خراش) برای شما همانند یک کنسرت مختصر اجرا کنند. گاه تماشاچیان این کنسرت خودتان هستید و گاه اقوام و گاهی هم عروسک‌هایشان؛ مثلاً: چند تا از اسباب‌بازی‌های مورد علاقه‌شان را انتخاب کنید و آنها را در مقابل کودک بگذارید و از او بخواهید که آهنگش را برای تک‌تک آنها اجرا کند. در این صورت اگر کودک هفت اسباب بازی دلخواه داشته باشد درس خود را هفت بار اجرا کرده است.
  ۱۱. اجازه دهید در زمان‌هایی کودکان معلم شما شود؛ مثلاً: برای شما تمرینات را اجرا کند و سپس از شما هم بخواهد که تمرینات را اجرا کنید. گاهی هم خودتان عمداً تمرین را اشتباه بزنید و از او بخواهید که مجدد تمرین را برایتان اجرا کند. (یادتان باشد کودکان از انجام دادن کارهایی لذت می‌برند که بزرگترها نیز به آن کار علاقه‌مند باشند).
  ۱۲. سعی کنید هر روز برای کودکان موسیقی خوب پخش کنید؛ مثلاً: در ماشین یا زمان‌هایی که مشغول بازی با اسباب‌بازی‌هایشان هستند و یا زمان‌هایی که مشغول نقاشی می‌باشند.
  ۱۳. به ساز کودکان اهمیت دهید و همیشه آن را تمیز کنید و در جای مناسبی قرار دهید.
  ۱۴. گاهی والدین از تمرین نکردن کودک در منزل گله دارند و می‌گویند: «فقط با سازش بازی می‌کند، هیچ نت خاصی نمی‌نوازد». در جواب باید بگوییم: «این کار نیز نوعی تمرین و کسب مهارت هست».
- یادگیری نباید صرفاً بر اساس نت انجام گیرد. حتی زمانی که کودک بی‌وقفه انگشتان خود را بی‌هدف بر روی فلوت می‌گذارد و بر می‌دارد، تمرین دست‌ورزی و تقویت عضلات دست کودک است و شاید این تمرین که از روی علاقه و لذت باشد بیشتر اثرگذار باشد تا تمرین‌های خشک و منسجم. بهتر است تمرین‌ها را به بازی تبدیل کنیم. شما نیز با او همراه شوید. بازی با ساز لذت‌بخش است.

انتخاب ساز برای کودکان

اولین سوال برای هنرآموز یا والدین او این است که کدام ساز را آموزش ببیند. کارشناسان آموزش موسیقی معتقد هستند، نوع ساز به هیچ وجه مهم نیست. نباید انتظار داشته باشید که فرزند شما همانند موسیقی‌دانان مهارت ساز زدن پیدا کرده و الگوهای قدیمی را دنبال کند. مهم آن است که فرزند شما بتواند با ساز انتخابی ارتباط برقرار کند و بتواند نوآوری‌های جدیدی در نواختن یا استفاده از ساز داشته باشد. موفقیت یعنی همین. نکته مهم آن است که بتوان در مدت فراگیری، تشخیص داد که آیا کودک با ساز خود ارتباط لازم را برقرار کرده یا خیر. اگر کودک شما بی‌صبرانه منتظر فرا رسیدن زمان کلاس خود می‌شود و یا اغلب با ساز خود خلوت می‌کند، شک نکنید که انتخاب درستی انجام داده‌اید.

مشاوره و استعدادیابی قبل از انتخاب ساز به خصوص برای کودکان بسیار ضروری و مهم بوده و رمز موفقیت کودک در هنر موسیقی می‌باشد.

همچنین باعث نتیجه‌بخش بودن هزینه و وقتی که برای کلاس‌های موسیقی صرف می‌کنید، می‌شود.

برای پیدا کردن اینکه فرزند شما به چه سازی علاقه دارد و یا از چه سبک موسیقی بیشتر لذت می‌برد، به کار بردن پیشنهادهای زیر می‌تواند مفید واقع شود.

1. امکان گوش دادن و مشاهده نحوه نواختن انواع سازهای ممکن را بدون آنکه او متوجه شود شما هدف خاصی را دنبال می‌کنید، برای او فراهم نمایید.
2. هنگامی که با هم به موسیقی گوش می‌دهید و یا به کنسرت رفته‌اید راجع به سبک‌های مختلف موسیقی (کلاسیک، اصیل، پاپ و...) با او صحبت کنید.
3. قبل از قول دادن به کودک که فلان ساز را برایش خواهید خرید از قیمت آن مطلع شوید تا با بودجه شما هماهنگی داشته باشد.
4. به احتمال زیاد فرزند شما در اوایل کار از دشوار بودن یادگیری شکایت خواهد کرد. توجهی نکنید و تنها سعی کنید او را تشویق به یادگیری کنید.
5. علاوه بر همه موارد بالا باید دقت کنید که آیا در منزل خود فضای نگهداری ساز را دارید یا خیر. و اینکه سر و صدایی که این ساز ایجاد خواهد کرد آیا ممکن است مزاحم زندگی دیگران شود. همین موضوع می‌تواند مانع تمرین و پیشرفت فرزند شما شود.
6. توجه به وضعیت جسمانی و فیزیکی کودک از اهمیت بالایی برخوردار است. هرچند تمامی سازها در سایزهای کوچک برای کودکان وجود دارد، ولی برخی سازها ممکن است نواختن آن‌ها برای افرادی با اندام کوچک و بازوان ضعیف دشوار باشد. همچنین برخی از سازهای بادی به دستگاه تنفسی قوی احتیاج دارد. همچنین اگر کودک شما به خوانندگی و آواز خواندن علاقه دارد پس باید سازهایی مانند نی و فلوت و دیگر سازهای دهانی را از دایره‌ی انتخابی خود حذف کند.

سازهای پد کاشن (کوبه‌ای)

سازهایی که از طریق ضربه زدن، تکان دادن، ساییدن و یا خراش دادن، تولید صدا می‌کند.

دایره زنگی

چوبک

طبلک

مثلث

دَفک

خاش خاشک (ماراکاس)

زنگوله دسته دار

شیکر

فاشک دسته دار

تمبورین

فاشک

گویرو

زیر و بم در موسیقی

صداها مون دو دسته‌اند هم بم و هم زیر هستند. صدای بم کلفته صدای زیر نازکه. به صداهای نازک در موسیقی صدای زیر و به صداهای کلفت صدای بم گفته می‌شود. دوست خوبم این صداها رو تقلید کن.

کدام صدا زیر (نازک) هستند؟

کدام صدا بم (کلفت) هستن؟

دوست خوبم اسمت را با صدای زیر و صدای بم بگو.

حالا یک شعر با صدای زیر و بعد با صدای بم بخوان.

Music Rainbow

مرکز موسیقی و تہذیبی شہراز